

N:o 27.

Ank. till Riksd. kansli den 28 februari 1896, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 58 och 63 §§ i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Uti fyra särskilda, inom Andra Kammaren väckta motioner, nemligen n:o 12 af herr *N. Nilsson* i Skärhus, n:o 24 af herr *Ollas A. Ericsson* i Ofvanmyra, n:o 35 af herr *J. Eliasson* och n:o 112 af herr *L. P. Larsson* i Berga, föreslås ändringar af 58 och 63 §§ i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891. Fyra af Andra Kammarens ledamöter hafva instämt i syftet med den af herr *Ericsson* afgifna motion, och sex af kammarens ledamöter hafva instämt i det af herr *Eliasson* väckta förslag.

Samtliga ifrågavarande motioner, hvilka blifvit till lagutskottets behandling hänvisade, åsyfta förändrade föreskrifter angående debitering och uppbörd af vägskatten.

Sålunda föreslår herr *Nilsson*,
det Riksdagen beslutar,

att §§ 58 och 63 i väglagen den 23 oktober 1891 erhålla följande förändrade lydelse:

§ 58.

De väghållningsskyldige skola vid sammanträde, hvartill vägstyrelsen, så snart ske kan, utfärdar kallelse, sjelfva eller genom ombud pröfva och

fastställa inkomst- och utgiftsstaten för vägkassan och i sammanhang dermed äfven det belopp, med undvikande af bråktal, hvilket skall såsom vägs-katt uttaxeras på de till utgörande deraf skyldige.

Vid samma tillfälle ega de väghållningsskyldige att bestämma, om vägs-kattens debitering och uppbörd skall verkställas genom statens upp-bördsmän i enlighet med hvad § 63 stadgar eller på annat sätt, som af de väghållningsskyldige anses lämpligare.

Röstvärdet vid omröstningar i dessa afseenden beräknas efter vägfyrktalet.

§ 63.

I det fall, att de väghållningsskyldige, enligt föreskriften i § 58, icke beslutat annat sätt, skall Konungens befallningshafvande, på vägstyrelsens derom framställda begäran, ombesörja, att vägs-katten varder genom veder-börande kronouppbördsmän i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet.

Hafva de väghållningsskyldige bestämt, att vägs-kattens debitering, uppbörd och redovisning skall verkställas genom vägstyrelsen eller socknevis genom kommunalnämnderna, på sätt och emot ersättning, hvarom öfverenskommelse träffats, så tillkommer det dessa samma rätt i fråga om resters indrifning, som är åt kommunalnämnd för kommunalutskylder stadgad.

Der uppbörden verkställas genom statens uppbördsmän, eger Konungens befallningshafvande och i annat fall de väghållningsskyldige att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

Herr Larssons förslag är af alldeles samma lydelse som herr Nilssons ofvan återgifna. Af de tvenne öfriga motionärernas förslag afviker herr Ericssons i så måtto i sak från herr Nilssons, att han uti andra stycket af 63 § ej upptagit, att vägs-kattens debitering etc. skall kunna verkställas jemväl genom vägstyrelsen. Såväl hans som herr Eliassons erbjuda i redaktionshänseende åtskilliga olikheter såväl sins emellan som med herr Nilssons förslag, men dessa olikheter torde icke vara af den betydelse, att någon redogörelse för desamma är erforderlig.

De af motionärerna till stöd för de föreslagna ändringarne afgifna framställningar äro i hufvudsak af likartadt innehåll, och utskottet anser det under sådana omständigheter vara till fyllest att här återgifva hvad herr Eliasson i nämnda hänseende anfört.

Hans framställning är af följande lydelse:

»Uti 63 § i lagen af den 23 oktober 1891, angående väghållningsskyldighetens utgörande på landet, stadgas: »Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet; egande Konungens befallningshafvande jemväl att förordna om afskrifning af sådana afgifter till väggassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas».

Vid sistlidet års riksdag föreslogs, i motion n:o 33 inom Andra Kammaren, den förändring härutinnan, att kommunalnämnd skulle verkställa debitering och uppbörd af vägskatten, samt förordnandet om afskrifning tillkomma de väghållningsskyldige.

Ehuruväl lagutskottet på anförda skäl hemställde om afslag å det sålunda väckta förslaget, hvilket afstyrkande godkändes af begge kamrarne, dristar undertecknad ändock å nyo draga denna fråga i något förändrad form under Riksdagens pröfning.

Det kan väl från många håll anses, att det icke ännu vunnits alla de erfarenheter om väglagens verkningar, som kunna föranleda ändringar af densamma, enär tiden under hvilken den tillämpats varit allt för kort för att stadga öfvertygelsen om dess brister och nödvändigheten af förbättringar. Adagalagdt är dock redan, att föreskrifterna om debitering och uppbörd samt den därför bestämda provisionen på de flesta ställen betraktats med ovilja. Att de gifna bestämmelserna icke öfver allt blifvit följda, torde ock vara allmänt känt. Inom Upsala län finnas flera distrikt, hvarest vägskattens debitering och uppbörd verkstälts på annat sätt än det i lagen föreskrifna, och jag har sport, att dylikt äfven eger rum i andra län. Efter min uppfattning förtjenar detta förhållande en snar förändring. Det lärer väl ej kunna förnekas, att en lag, som icke efterlefves men som saknar stadgande om äfventyr för underlåtenhet, verkar menligt på laglydnaden i öfrigt och åstadkommer misshälligheter, hvilka böra förekommas. Erkännes detta förhållande, så torde, efter min tanke, den omständigheten, att väglagen är ny, icke utgöra något skäl emot en ändring, så fort sig göra låter, i de fall som af behof och billighet påkallas.

Hvad som efter min uppfattning gifvit stor anledning till ovilja emot väglagens tillämpning i fråga om vägskattens debitering och uppbörd är, att kostnaderna för vinterväghållningen — hvilka i allmänhet utgöra den största delen af hvad som i vägskatt erfordras — förut, enligt 5 § af kongl. förordningen den 13 september 1790 angående allmänna vägars underhållande vintertiden, ålegat kronofogden att vid de vanliga uppbörds-

stämmorna, utan särskild vedergällning, uppbära och till ploglagen utdela. Förut fingo de väghållningsskyldige, som fullgjorde vinterväghållning, således lyfta ersättningen samtidigt med kronoutskyldernas betalande, men nu skola medlen skrinläggas hos statens uppbördsmän under 3 à 4 månader. Förut erlades ingen uppbörds- eller annan provision, men nu måste de väghållningsskyldige icke allenast lemna i debiterings- och uppbördsprovision 3 procent, utan äfven ersätta vägstyrelsen dels för medlens requisition och afhemtning å landtränteriet ej endast en gång om året, utan, der restantier förekomma, minst två, dels ock för utbetalningen till vederbörande ploglag. På detta sätt hafva ju kostnaderna för vinterväghållningen ökats, utan att samfärdseln vunnit derpå. Det lärer då icke kunna förnekas, att missnöjet eger berättigande. I anledning häraf föreställer jag mig, att i fall de väghållningsskyldige tillerkändes rätt att förordna, om debiteringen och uppbörden skall verkställas på i lagen föreskrifvet eller annat för dem lämpligare och mindre kostsamt sätt, så skulle en betydlig förbättring mot hvad nu är förhållandet inträda.

Såsom vidare skäl för en sådan förändring tillåter jag mig anföra, dels att då de väghållningsskyldige ega att bestämma vägs kattens belopp, så borde det ej vara dem förment att äfven få besluta om samma skatts debitering och uppbörd på ett sätt, som befordrar deras egna intressen, och det således medgifvas dem att i någon mån få medverka till minskande af de nya flerstädes stora utskylder väglagen medför; dels ock att vägs katten obestriddligen endast och allenast är afsedd för distriktets väghållning samt i följd deraf jemförlig med kommunala skatter. Om det vore så, att bland de väghållningsskyldige icke funnes vilja, förmåga och redbarhet för verkställandet af debiteringen och uppbörden, då vore emot lagens bestämmelser ingenting att säga, då vore det föreskrifna uppbörds sättet nödvändigt; men detta tyckes icke vara motivet. Efter min uppfattning har 63 § i väglagen sitt ursprung från vägkomiténs förslag, enligt hvilket länet skulle utgöra distrikt, men sedan detta öfvergifvits och distrikten blifvit mindre, så förefaller det mig, att ett debiterings- och uppbördssätt, som passar för ett län, ej är lämpligt för ett härad.»

Såsom herr Eliasson erinrat, förhade sistlidet års Riksdag till behandling en af honom väckt motion, åsyftande den ändring i väglagens 63 §, att åt kommunalnämnderna skulle öfverlemnas det bestyr med debiteringen, uppbörden och redovisningen af vägs katt, som 63 § i dess nuvarande lydelse ålägger kronans uppbördsmän, och att i sammanhang

dermed de väghållningsskyldige sjelfva i stället för Konungens befallningshafvande skulle ega att besluta om afskrifning af de utdebiterade vägskattebelopp, som ej kunnat indrifvas.

Lagutskottet yttrade i afgifvet utlåtande om berörda förslag bland annat:

»I det fall, att väghållningsdistriktet består af allenast en kommun, skulle det möjligen utan afsevärda olägenheter låta sig göra att åt kommunalnämnden uppdraga vägs kattens debitering, uppbörd och redovisning. Men detta är ett undantagsfall. I de ojemförligt flesta äro flera kommuner förenade till ett väghållningsdistrikt, och mångenstädes är kommunernas antal inom distriktet ganska stort. I sådana distrikt skulle det af motionären ifrågasätta förfarandet medföra omgång och svårigheter, ej minst för vägstyrelsen, som finge skriftvexla med alla de särskilda kommunalnämnderna i stället för, såsom nu, med en enda myndighet.»

På grund af hvad utskottet sålunda och i öfrigt anfört och då i allt fall det borde betraktas såsom mindre riktigt att vidtaga ändringar, hvilkas behöflighet icke vore uppenbar, uti väglagen, då densamma icke ens hunnit att på alla orter träda i full tillämpning och innan man kunnat bilda sig någon djupare erfarenhet af lagens verkningar, hemställde lagutskottet om afslag å då föreliggande motion.

Denna utskottets hemställan biträdades af båda kamrarne.

Af den nu lemnade redogörelsen framgår, att de till denna riksdag väckta förslagen i icke oväsentlig mån skilja sig från det vid sistlidet års riksdag i motsvarande syfte framlagda. Motionerna afse nemligen nu allenast medgifvande af rättighet för de väghållningsskyldige, som det önska, att åt kommunalnämnderna uppdraga vägs kattens debitering och uppbörd, då deremot förslaget till 1895 års riksdag åsyftade den genomgripande förändring, att kommunalnämnderna, i hela landet och utan de väghållningsskyldiges hörande, skulle öfvertaga det kronans uppbördsmän åliggande besväret med vägs kattens debitering och uppbörd. Denna omständighet, att kommunalnämndernas anlåtande icke skulle blifva ovilkorligt utan fakultativt, gör, att det hufvudsakligaste motskäl, som förra Riksdagens lagutskott anförde — eller att det föreslagna förfarandet ej passade för väghållningsdistrikt med stor omfattning — numera förlorat sin betydelse. En lagändring, sådan den nu är ifrågasatt, skulle nemligen medföra möjlighet för väghållningsdistrikt, der det nuvarande uppbördssättet visat sig olämpligt, att välja ett annat för förhållandena mera afpassadt förfarande, men på samma gång tillförsäkra andra väghållningsdistrikt, som sådant

önskade, fördelarne af uppbördens verkställande genom kronans uppbördsmän.

Den principiella betänklighet, som af 1895 års lagutskott framhölls, eller att ändringar i en så ny lag som väglagen ej borde vidtagas, innan man hunnit bilda sig någon erfarenhet af lagens verkningar, läser icke heller böra i nu förevarande fråga vidare åberopas, sedan motionernas antal och det understöd, de vunnit af representanter från olika delar af landet, ådagalagt, att ett allmänt behof af den ifrågasatta lagändringen redan gjort sig gällande.

Utskottet anser sig således böra tillstyrka en lagändring i motionernas syfte.

Rörande den lämpligaste formen för förändringens genomförande vill utskottet till en början erinra, att, då 58 § i väglagen icke innehåller några bestämmelser angående sättet för debitering och uppbörd af vägskatt eller för afskrifning af restantier, denna § torde böra bibehållas oförändrad och samtliga nya bestämmelserna få sin plats i 63 §.

För undvikande af missförstånd om verkliga innebörden af de rörande sättet för uppbörd och dylikt af vägskatt ifrågasatta förändringar har utskottet ansett nödigt, att uttryckliga bestämmelser infördes om ifrågavarande förhållandens likställighet med de rent kommunala bestyren af motsvarande art. Att, såsom af tre motionärer föreslagits, medgifva åt vägstyrelse rättighet att verkställa debitering och uppbörd af vägskatt inom hela distriktet, har icke syntts utskottet lämpligt, hvarför någon sådan bestämmelse ej upptagits i utskottets förslag.

Under åberopande af det anförda hemställer utskottet följaktligen,

att Riksdagen ville, i anledning af herrar Nilssons, Ericssons, Eliassons och Larssons förevarande motioner, för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Häri genom förordnas, att 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 skall hafva följande ändrade lydelse:

63 §.

Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande, i sammanhang med kronoskatterna, debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet. De väghållningsskyldige ege dock vid sammanträde, hvarom i 58 § förmäles, bestämna, att vägskattens debitering, uppbörd och redovisning skall verkställas genom kommunalnämnd mot ersättning enligt öfverenskommelse; och gälle i ty fall i fråga om debitering och uppbörd, så ock om indrifning af restantier i tillämpliga delar, hvad beträffande kommunalutskylder finnes stadgad.

Konungens befallningshafvande eller, der uppbörden sker genom kommunalnämnd, de väghållningsskyldige ega att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

Stockholm den 28 februari 1896.

På lagutskottets vägnar:

E. VON KRUSENSTJERNA.

Reservation

af herr *J. Anderson*:

Inom utskottet har jag uttalat den uppfattningen, att, då väglagen är så ny och, enligt uppgift, på en del ställen ännu ej i sin helhet tillämpad, man borde dröja någon tid, tills man fått mera erfarenhet, innan man i densamma vidtager några rubbningar.

Då utskottets pluralitet emellertid beslutit tillstyrka en ändring i 63 § i nämnda lag i det syfte motionärerna föreslagit, synes mig som den

föreslagna ändringen blefve opraktisk derigenom, att om än kommunalnämnden blifver ålagd att emot särskild öfverenskommen ersättning verkställa debitering, uppbörd och redovisning, så återstår att utröna, hvem som är behörig att med kommunalnämnderna i de olika kommunerna avsluta öfverenskommelsen och huru den skall åstadkommas, synnerligast i de väghållningsdistrikt, som bestå af många socknar, och slutligen huru förhållas skall, der kommunalnämnderna i olika socknar fordra och vidhålla olika ersättningsbelopp, kanhända dubbelt så mycket i en del socknar som begäres i andra kommuner.

Skall någon förändring göras i 63 § i syfte att kommunerna sjelfva få göra uppbörden, så bör kommunalnämnden icke åläggas en dylik skyldighet, utan böra kommunerna få rättighet att dertill utse hvilka förtroendemän de behaga, och den valde, såsom vid de flesta andra kommunala förtroendeuppdrag är fallet, ej i lag vara tillförsäkrad någon ersättning. Jag anser alltså att utskottets hemställan bort få följande lydelse:

Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet, de väghållningsskyldige obetaget vid sammanträde, hvarom i 58 § förmäles, bestämma, att vägskattens debitering, uppbörd och redovisning må verkställas genom å kommunalstämmor utsedde förtroendemän, och gälle i ty fall i fråga om indrifning af restantier hvad om resterande kommunalutskylder är stadgad.

Konungens befallningshafvande eller, der uppbörden sker genom förtroendemän, de väghållningsskyldige, vid det i 58 § omförmälda sammanträde, ega förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

Herrar *Hasselrot*, *G. Andersson*, *Rudebeck*, *F. Andersson* och *Bruzelius* hafva begärt få här antecknad, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.